

## ሰሜን አፍሪካ

### አልጄሪያ

|                      |            |
|----------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 29,306,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          |
| ሙስሊም:-               | 99.4       |
| ክርስቲያን:-             | .4         |
| የሮም ካቶሊክ             | .32        |
| ፕሮቴስታንት              | .08        |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | .2         |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 17         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            |
| ያላቸው:-               | 2          |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 2          |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 6          |

### ግብፅ

|                      |            |
|----------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 60,470,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          |
| ሙስሊም                 | 85.43      |
| ክርስቲያን               | 14.17      |
| የሮም ካቶሊክ             | .32        |
| ኦርቶዶክስ               | 13         |
| ፕሮቴስታንት              | .85        |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | .4         |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 11         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            |
| ያላቸው:-               | 2          |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 1          |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 3          |

### ሊብያ

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-    | 5,445,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %         |
| ሙስሊም            | 96        |
| ምሥራቃዊ           | .5        |

### ክርስቲያን 3

|                      |     |
|----------------------|-----|
| የሮም ካቶሊክ             | 1   |
| ፕሮቴስታንት              | .2  |
| ኦርቶዶክስ               | 1.8 |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | .5  |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 11  |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |     |
| ያላቸው:-               | 0   |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 2   |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 1   |

### ሞሮኮ

|                      |            |
|----------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 29,116,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          |
| ሙስሊም                 | 99.797     |
| አይሁዳዊ                | .05        |
| ክርስቲያን               | .153       |
| የሮም ካቶሊክ             | .15        |
| ኦርቶዶክስ               | .003       |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 9          |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            |
| ያላቸው:-               | 2          |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 0          |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 4          |

### ቱኒዲያ

|                  |           |
|------------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-     | 9,019,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-  | %         |
| ሙስሊም             | 99.671    |
| አይሁዳዊ            | .04       |
| ክርስቲያን           | .189      |
| የሮም ካቶሊክ         | .18       |
| ኦርቶዶክስ           | .004      |
| ፕሮቴስታንት          | .005      |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ     | .1        |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-  | 11        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ |           |
| ያላቸው:-           | 1         |

|                      |   |
|----------------------|---|
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 2 |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 1 |

## ምሥራቅ አፍሪካ

### ኢትዮጵያ

|                         |            |
|-------------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-            | 52,569,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-         | %          |
| ሙስሊም                    | 34.75      |
| አረማዊ                    | 6          |
| ክርስቲያን                  | 58.25      |
| የሮም ካቶሊክ                | .75        |
| ኦርቶዶክስ                  | 43.1       |
| ፕሮቴስታንት                 | 14.1       |
| ሌላ                      | .3         |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ            | 1          |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-         | 123        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው:- | 6          |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-          | 15         |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:-    | 6          |

### ኤርትራ

|                         |           |
|-------------------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-            | 3,677,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-         | %         |
| ሙስሊም                    | 51        |
| ክርስቲያን                  | 46.1      |
| የሮም ካቶሊክ                | 4.6       |
| ፕሮቴስታንት                 | 1.5       |
| ኦርቶዶክስ                  | 40        |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ            | 2.9       |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-         | 9         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው:- | 3         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-          | 2         |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:-    | 1         |

### ኬንያ

|                         |            |
|-------------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-            | 30,844,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-         | %          |
| ሙስሊም                    | 6          |
| አረማዊ                    | 10         |
| ምሥራቃዊ                   | 1.85       |
| ክርስቲያን                  | 82.15      |
| የሮም ካቶሊክ                | 25.05      |
| ኦርቶዶክስ                  | 2.9        |
| ፕሮቴስታንት                 | 43         |
| ሌላ                      | 11.2       |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-         | 58         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው:- | 13         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-          | 5          |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:-    | 13         |

### ሶማሊያ

|                         |           |
|-------------------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-            | 8,505,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-         | %         |
| ሙስሊም                    | 99.96     |
| ክርስቲያን                  | .04       |
| የሮም ካቶሊክ                | .02       |
| ፕሮቴስታንት                 | .02       |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-         | 14        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው:- | 6         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-          | 0         |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:-    | 0         |

### ሱዳን

|               |            |
|---------------|------------|
| የሕዝብ ቁጥር:-    | 29,116,000 |
| በሃይማኖት ሲከፈል:- | %          |
| ሙስሊም          | 69.7       |
| አረማዊ          | 9.9        |
| ክርስቲያን        | 19.3       |

|                      |     |
|----------------------|-----|
| የሮም ካቶሊክ             | 12  |
| ፕሮቴስታንት              | 7   |
| ሌላ                   | .3  |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 1.1 |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 117 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |     |
| ያላቸው:-               | 8   |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 17  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 12  |

### ታንዛኒያ

|                      |            |
|----------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 32,892,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          |
| ሙስሊም                 | 35         |
| አረማዊ                 | 13.2       |
| ምሥራቃዊ                | .5         |
| ክርስቲያን               | 51         |
| የሮም ካቶሊክ             | 31.19      |
| አርቶዶክስ               | .04        |
| ፕሮቴስታንት              | 19         |
| ሌላ                   | .77        |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | .3         |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 131        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            |
| ያላቸው:-               | 18         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 16         |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 18         |

### ዩጋንዳ

|                 |            |
|-----------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-    | 22,012,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %          |
| ሙስሊም            | 8          |
| አረማዊ            | 5.9        |
| ምሥራቃዊ           | 2.7        |
| ክርስቲያን          | 83.4       |
| የሮም ካቶሊክ        | 52.068     |
| አርቶዶክስ          | .14        |

|                      |       |
|----------------------|-------|
| ፕሮቴስታንት              | 30    |
| ሌላ                   | 1.192 |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 43    |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |       |
| ያላቸው:-               | 16    |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 4     |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 8     |

## ደቡባዊ አፍሪካ

### አንጎላ

|                      |            |
|----------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 11,531,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          |
| አረማዊ                 | 13.9       |
| ክርስቲያን               | 84.6       |
| የሮም ካቶሊክ             | 59.3       |
| ፕሮቴስታንት              | 19.8       |
| ሌላ                   | 5.5        |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 1.5        |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 42         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            |
| ያላቸው:-               | 12         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 3          |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 13         |

### ቦትስዋና

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-    | 1,528,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %         |
| ሙስሊም            | .2        |
| አረማዊ            | 37        |
| ምሥራቃዊ           | .8        |
| ክርስቲያን          | 62        |
| የሮም ካቶሊክ        | 6.8       |
| ፕሮቴስታንት         | 20.1      |
| ሌላ              | 35.1      |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:- | 26        |

ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ

ያላቸው:- 3

አዲስ ኪዳን ያላቸው:- 1

የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- 2

### ሌሎች

◆ የሕዝብ ቁጥር:- 2,020,000

◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- %

አረማዊ 6

ምሥራቃዊ 1

ክርስቲያን 93

የሮም ካቶሊክ 45

ፕሮቴስታንት 35

ሌላ 13

◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:- 4

ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ

ያላቸው:- 3

አዲስ ኪዳን ያላቸው:- 0

የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- 0

### ማላዊ

◆ የሕዝብ ቁጥር:- 9,950,000

◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- %

ሙስሊም 14.5

አረማዊ 4.2

ምሥራቃዊ .23

ክርስቲያን 81.07

የሮም ካቶሊክ 26

አርቶዶክስ .01

ፕሮቴስታንት 35.5

ሌላ 19.56

◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:- 14

ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ

ያላቸው:- 8

አዲስ ኪዳን ያላቸው:- 0

የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- 4

### ናሚቢያ

◆ የሕዝብ ቁጥር:- 2,191,000

◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- %

ሙስሊም .01

አረማዊ 5

ምሥራቃዊ .02

አይሁዳዊ .1

ክርስቲያን 90.97

የሮም ካቶሊክ 16

ፕሮቴስታንት 67.87

ሌላ 7.1

ሃይማኖት የለሽ/ሌላ 3.9

◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:- 21

ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ

ያላቸው:- 6

አዲስ ኪዳን ያላቸው:- 1

የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- 5

### ደቡብ አፍሪካ

◆ የሕዝብ ቁጥር:- 39,189,000

◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- %

ሙስሊም 1.25

አረማዊ 17.7

ምሥራቃዊ 1.7

አይሁዳዊ .25

ክርስቲያን 72.6

የሮም ካቶሊክ 7.8

ፕሮቴስታንት 38.4

አርቶዶክስ .34

ሌላ 26.06

ሃይማኖት የለሽ/ሌላ 6.5

◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:- 32

ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ

ያላቸው:- 18

አዲስ ኪዳን ያላቸው:- 2

የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- 1

**ስዋዚላንድ**

|                      |         |
|----------------------|---------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-         | 938,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %       |
| ሙስሊም                 | .8      |
| አረማዊ                 | 17.6    |
| ምሥራቃዊ                | .4      |
| ክርስቲያን               | 80.2    |
| የሮም ካቶሊክ             | 6       |
| ፕሮቴስታንት              | 21.5    |
| ሌላ                   | 52.7    |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 1       |
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 4       |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |         |
| ያላቸው:-               | 3       |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 1       |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 0       |

**ሞዛምቢክ**

|                      |            |
|----------------------|------------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-         | 17,913,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          |
| ሙስሊም                 | 13         |
| አረማዊ                 | 40         |
| ክርስቲያን               | 42         |
| የሮም ካቶሊክ             | 22.5       |
| ፕሮቴስታንት              | 14         |
| ሌላ                   | 5.5        |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 5          |
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 21         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            |
| ያላቸው:-               | 9          |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 2          |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 7          |

**ዛምቢያ**

|                 |            |
|-----------------|------------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-    | 10,174,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %          |
| ሙስሊም            | 1          |

|                      |       |
|----------------------|-------|
| አረማዊ                 | 23    |
| ምሥራቃዊ                | .5    |
| ክርስቲያን               | 75    |
| የሮም ካቶሊክ             | 31.96 |
| ኦርቶዶክስ               | .04   |
| ፕሮቴስታንት              | 27    |
| ሌላ                   | 16    |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | .5    |
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 36    |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |       |
| ያላቸው:-               | 15    |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 7     |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 5     |

**ዚምባብዌ**

|                      |            |
|----------------------|------------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-         | 11,352,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          |
| ሙስሊም                 | 1.6        |
| አረማዊ                 | 32.6       |
| ምሥራቃዊ                | .00003     |
| አይሁዳዊ                | .000001    |
| ክርስቲያን               | 61.8       |
| የሮም ካቶሊክ             | 12         |
| ፕሮቴስታንት              | 33.11      |
| ሌላ                   | 16.69      |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 4          |
| የተለያዩ ቋንቋዎች:-        | 19         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            |
| ያላቸው:-               | 12         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 2          |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 2          |

**ማዕከላዊ አፍሪካ****ቡሩንዲ**

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-    | 6,299,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %         |

|                      |            |                      |           |
|----------------------|------------|----------------------|-----------|
| ሙስሊም                 | 1          | ክርስቲያን               | 35.1      |
| አረማዊ                 | 7.1        | የሮም ካቶሊክ             | 20.5      |
| ምሥራቃዊ                | .1         | ፕሮቴስታንት              | 14        |
| ክርስቲያን               | 91.59      | ሌላ                   | .6        |
| የሮም ካቶሊክ             | 75.57      | ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | .1        |
| አርቶዶክስ               | .02        | ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 126       |
| ፕሮቴስታንት              | 16         | ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |           |
| ሌላ                   | .21        | ያላቸው:-               | 8         |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 4          | አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 17        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            | የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 9         |
| ያላቸው:-               | 2          |                      |           |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 0          | <b>ኮንጎ</b>           |           |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 0          | ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 2,289,000 |
|                      |            | ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %         |
| <b>ካሜሩን</b>          |            | ሙስሊም                 | 1.3       |
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 12,875,000 | አረማዊ                 | 10.2      |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          | ምሥራቃዊ                | .4        |
| ሙስሊም                 | 24         | ክርስቲያን               | 85.4      |
| አረማዊ                 | 12         | የሮም ካቶሊክ             | 50        |
| ምሥራቃዊ                | .8         | አርቶዶክስ               | .02       |
| ክርስቲያን               | 63.2       | ፕሮቴስታንት              | 22        |
| የሮም ካቶሊክ             | 40.08      | ሌላ                   | 13.38     |
| ፕሮቴስታንት              | 23         | ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 2.7       |
| ሌላ                   | .12        | ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 60        |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 275        | ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |           |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |            | ያላቸው:-               | 4         |
| ያላቸው:-               | 18         | አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 4         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 24         | የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 12        |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 31         |                      |           |
|                      |            | <b>ጋቦን</b>           |           |
| <b>ቻድ</b>            |            | ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 1,380,000 |
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 6,447,000  | ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %         |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %          | ሙስሊም                 | 4.2       |
| ሙስሊም                 | 45.5       | አረማዊ                 | 7.7       |
| አረማዊ                 | 19.1       | ክርስቲያን               | 87.1      |
| ምሥራቃዊ                | .2         | የሮም ካቶሊክ             | 54.8      |

|                      |      |
|----------------------|------|
| ፕሮቴስታንት              | 18   |
| ሌላ                   | 14.3 |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 1    |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 40   |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |      |
| ያላቸው:-               | 2    |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 4    |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 8    |

### ሩዋንዳ

|                      |           |
|----------------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 8,582,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %         |
| ሙስሊም                 | 10        |
| አረማዊ                 | 9.8       |
| ምሥራቃዊ                | 2         |
| ክርስቲያን               | 78.2      |
| የሮም ካቶሊክ             | 48.08     |
| ኦርቶዶክስ               | .02       |
| ፕሮቴስታንት              | 30        |
| ሌላ                   | .1        |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 2         |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |           |
| ያላቸው:-               | 1         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 0         |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 0         |

### ዛየር

|                  |            |
|------------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-     | 41,813,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-  | %          |
| ሙስሊም             | 1.4        |
| አረማዊ             | 2.7        |
| ክርስቲያን           | 95.9       |
| የሮም ካቶሊክ         | 42.1       |
| ፕሮቴስታንት          | 36         |
| ሌላ               | 17.8       |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-  | 212        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ |            |
| ያላቸው:-           | 23         |

|                      |    |
|----------------------|----|
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 12 |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 36 |

### የማዕከላዊ አፍሪካ ሪፐብሊክ

|                      |           |
|----------------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 3,306,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %         |
| ሙስሊም                 | 3.3       |
| አረማዊ                 | 12.3      |
| ምሥራቃዊ                | .3        |
| ክርስቲያን               | 84.1      |
| የሮም ካቶሊክ             | 35        |
| ፕሮቴስታንት              | 47.3      |
| ሌላ                   | 1.8       |
| ሃይማኖት የለሽ/ሌላ         | 1.4       |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 94        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |           |
| ያላቸው:-               | 5         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 4         |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 5         |

### ምዕራብ አፍሪካ

#### ቤኒን

|                      |           |
|----------------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-         | 5,573,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:-      | %         |
| ሙስሊም                 | 17.1      |
| አረማዊ                 | 54.73     |
| ክርስቲያን               | 28.17     |
| የሮም ካቶሊክ             | 21.7      |
| ፕሮቴስታንት              | 4         |
| ሌላ                   | 2.47      |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 52        |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |           |
| ያላቸው:-               | 5         |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 8         |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 4         |

**ቡርኪና ፋሶ**

|                 |            |
|-----------------|------------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-    | 10,382,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %          |
| ሙስሊም            | 47.8       |
| አረማዊ            | 33.18      |
| ክርስቲያን          | 19.02      |
| የሮም ካቶሊክ        | 13.9       |
| ፕሮቴስታንት         | 5          |
| ሌላ              | .12        |

|                      |    |
|----------------------|----|
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 72 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |    |
| ያላቸው:-               | 5  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 7  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 9  |

**ኮትዲቯር**

|                 |            |
|-----------------|------------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-    | 15,315,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %          |
| ሙስሊም            | 38.7       |
| አረማዊ            | 30.3       |
| ክርስቲያን          | 31         |
| የሮም ካቶሊክ        | 20.8       |
| አርቶዶክስ          | .1         |
| ፕሮቴስታንት         | 5.3        |
| ሌላ              | 4.8        |

|                      |    |
|----------------------|----|
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 75 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |    |
| ያላቸው:-               | 4  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 15 |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 16 |

**ጋምቢያ**

|                 |         |
|-----------------|---------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-    | 983,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %       |
| ሙስሊም            | 95.39   |
| አረማዊ            | .3      |
| ምሥራቃዊ           | .6      |

|          |      |
|----------|------|
| ክርስቲያን   | 3.71 |
| የሮም ካቶሊክ | 2.3  |
| ፕሮቴስታንት  | 1.4  |
| ሌላ       | .01  |

|                      |    |
|----------------------|----|
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 21 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |    |
| ያላቸው:-               | 2  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 4  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 4  |

**ጋና**

|                 |            |
|-----------------|------------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-    | 17,543,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %          |
| ሙስሊም            | 16         |
| አረማዊ            | 20         |
| ክርስቲያን          | 64         |

|          |      |
|----------|------|
| የሮም ካቶሊክ | 18.7 |
| ፕሮቴስታንት  | 27.9 |
| ሌላ       | 17.4 |

|                      |    |
|----------------------|----|
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 72 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |    |
| ያላቸው:-               | 6  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 17 |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 10 |

**ጊኒ**

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ◆ የሕዝብ ቁጥር:-    | 7,807,000 |
| ◆ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %         |
| ሙስሊም            | 83.11     |
| አረማዊ            | 12.4      |
| ክርስቲያን          | 4.49      |

|          |     |
|----------|-----|
| የሮም ካቶሊክ | 3.9 |
| ፕሮቴስታንት  | .58 |
| ሌላ       | .01 |

|                  |    |
|------------------|----|
| ◆ የተለያዩ ቋንቋዎች:-  | 29 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ |    |
| ያላቸው:-           | 1  |

|                      |   |
|----------------------|---|
| አዲስ ኪዳን ያላቸው፡-       | 6 |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው፡- | 7 |

### ጊኒቢሳዎ

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር፡-    | 1,105,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል፡- | %         |
| ሙስሊም            | 44        |
| አረማዊ            | 48.08     |
| ክርስቲያን          | 7.92      |
| የሮም ካቶሊክ        | 7         |
| ፕሮቴስታንት         | .9        |
| ሌላ              | .02       |

|                         |    |
|-------------------------|----|
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች፡-         | 22 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው፡- | 1  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው፡-          | 5  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው፡-    | 3  |

### ላይቤሪያ

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር፡-    | 3,005,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል፡- | %         |
| ሙስሊም            | 13.3      |
| አረማዊ            | 49.4      |
| ምሥራቃዊ           | .3        |
| ክርስቲያን          | 37        |

|                         |      |
|-------------------------|------|
| የሮም ካቶሊክ                | 3    |
| ፕሮቴስታንት                 | 20.6 |
| ሌላ                      | 13.4 |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች፡-         | 34   |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው፡- | 1    |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው፡-          | 10   |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው፡-    | 7    |

### ማሊ

|                 |            |
|-----------------|------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር፡-    | 10,878,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል፡- | %          |
| ሙስሊም            | 86.998     |

|        |       |
|--------|-------|
| አረማዊ   | 11.22 |
| ክርስቲያን | 1.782 |

|          |      |
|----------|------|
| የሮም ካቶሊክ | 1.7  |
| ፕሮቴስታንት  | .08  |
| ሌላ       | .002 |

|                         |    |
|-------------------------|----|
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች፡-         | 31 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው፡- | 2  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው፡-          | 3  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው፡-    | 9  |

### ሞሪታኒያ

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር፡-    | 2,329,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል፡- | %         |
| ሙስሊም            | 99.7      |
| ክርስቲያን          | .3        |
| የሮም ካቶሊክ        | .26       |
| ፕሮቴስታንት         | .04       |

|                         |   |
|-------------------------|---|
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች፡-         | 6 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው፡- | 1 |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው፡-          | 1 |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው፡-    | 1 |

### ናይጄር

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር፡-    | 8,313,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል፡- | %         |
| ሙስሊም            | 90.6      |
| አረማዊ            | 9         |
| ክርስቲያን          | .4        |
| የሮም ካቶሊክ        | .25       |
| ፕሮቴስታንት         | .12       |
| ሌላ              | .03       |

|                         |    |
|-------------------------|----|
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች፡-         | 21 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ያላቸው፡- | 3  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው፡-          | 3  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው፡-    | 5  |

## ናይጀሪያ

|                 |             |
|-----------------|-------------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-    | 100,580,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %           |
| ሙስሊም            | 40          |
| አረማዊ            | 10          |
| ክርስቲያን          | 50          |
| የሮም ካቶሊክ        | 13          |
| አርቶዶክስ          | .004        |
| ፕሮቴስታንት         | 26.496      |
| ሌላ              | 10.5        |

|                      |     |
|----------------------|-----|
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 427 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |     |
| ያላቸው:-               | 16  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 39  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 57  |

## ቶጎ

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-    | 4,038,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %         |
| ሙስሊም            | 21        |
| አረማዊ            | 36        |
| ክርስቲያን          | 43        |
| የሮም ካቶሊክ        | 32        |
| ፕሮቴስታንት         | 9         |
| ሌላ              | 2         |

|                      |    |
|----------------------|----|
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 43 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |    |
| ያላቸው:-               | 5  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 5  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 4  |

## ቤኔጋል

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-    | 8,448,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %         |
| ሙስሊም            | 90.8      |
| አረማዊ            | 3.6       |

## ክርስቲያን 5.6

|                      |     |
|----------------------|-----|
| የሮም ካቶሊክ             | 5.4 |
| ፕሮቴስታንት              | .1  |
| ሌላ                   | .1  |
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 37  |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |     |
| ያላቸው:-               | 2   |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 4   |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 6   |

## ቤራሊዮን

|                 |           |
|-----------------|-----------|
| ♦ የሕዝብ ቁጥር:-    | 4,726,000 |
| ♦ በሃይማኖት ሲከፈል:- | %         |
| ሙስሊም            | 42.29     |
| አረማዊ            | 47        |
| ክርስቲያን          | 10.71     |
| የሮም ካቶሊክ        | 1.9       |
| አርቶዶክስ          | .01       |
| ፕሮቴስታንት         | 6.8       |
| ሌላ              | 2         |

|                      |    |
|----------------------|----|
| ♦ የተለያዩ ቋንቋዎች:-      | 23 |
| ከዚህ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ     |    |
| ያላቸው:-               | 1  |
| አዲስ ኪዳን ያላቸው:-       | 8  |
| የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ያላቸው:- | 9  |



## አባሪዎች

- ◆ የሚፈልጉትን አርእስት በተመለከተው ገጽ ላይ ባያገኙት፣ ከገጹ በፊትና ኋላ ያለውን ገጽ ይመልከቱ።
- ◆ አባሪው በጽሑፉ ውስጥ ቃላቱ የሚገኙበትን ሁሉንም ገጾች የማይገልጽበት ጊዜ አለ።



# በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱ የቦታ ስምች

|                     |                                                |
|---------------------|------------------------------------------------|
| ሂፖ                  | Hippo 22፥ 23                                   |
| ሀንድ                 | India 29                                       |
| ሉዋንዳ                | Luanda 121፥ 141                                |
| ሊካትሎንግ              | Lekatlong 127                                  |
| ሊበርቪል               | Libreville 169                                 |
| ሊብያ                 | Libya 9፥ 15፥ 50፥ 152                           |
| ሊመሩ                 | Limuru 192፥ 248                                |
| የላይቤሪያ ሪፐብሊክ        |                                                |
| Republic of Liberia | 152                                            |
| ላውሬንዝ ማርክስ          |                                                |
| Lourenzo Marques    | 152                                            |
| ላሙ                  | Lamu 71፥ 190                                   |
| ላስታ                 | Lasta 41                                       |
| የላይኛው ኮንጎ           | Upper Congo 144                                |
| የላይኛው ቮልታ           | Upper Volta                                    |
| [ቡርኪና ፋሶን ይመልከቱ]    |                                                |
| ላይቤሪያ               | Liberia 97፥ 100፥ 111፥<br>116-117፥ 157-160፥ 213 |
| ሌሶቶ                 | Lesotho 93፥ 126፥ 225                           |
| ሌጎስ                 | Lagos 107፥ 112፥ 148                            |
| ሊንያንቲ               | Linyanti 121-122                               |
| ሎሪ                  | Lokori 233                                     |
| መካ                  | Mecca 33                                       |
| መዲና                 | Medina 34                                      |
| መርዌ                 | Merowe 10፥ 40                                  |
| ሙስካት                | Muscat 56                                      |
| ማላዊ ሐይቅ             | Lake Malawi                                    |
|                     | 122-123፥ 135፥ 186፥ 230                         |
| ማቦትላ                | Mabotsa 119፥ 127                               |
| ማቻኮስ                | Machakos 188፥ 192                              |
| የማዕከላዊ አፍሪካ ሪፐብሊክ   | Central<br>African Republic 170፥ 244           |
| ማኩራ                 | Makurra 40                                     |
| ማላካሲ                | Malakisi 233                                   |
| ማላዊ                 | Malawi 126፥ 148፥ 183፥<br>223፥ 226፥ 228፥ 248    |
| ማሊ                  | Mali 165፥ 248                                  |
| የማሊ መንግሥት           |                                                |
| Kingdom of Mali     | 52                                             |
| ማሊንዲ                | Malindi 67፥ 134                                |
| ማሙሳ                 | Mamusa 127                                     |

|                     |                                                                     |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------|
| ማንጉ                 | Mangu 232                                                           |
| ማሲኖ                 | Maseno 191፥ 233                                                     |
| ማቴቤ                 | Matebe 127                                                          |
| ሜሩ                  | Meru 192                                                            |
| ሜሶፖታሚያ              | Mesopotamia 35                                                      |
| ምዕራብ ኢንዲስ           | West Indies 78                                                      |
| ምባንግዋንጎ             | Mbanzakongo 68-69                                                   |
| ምዋንዳ                | Mwanda 192                                                          |
| ሞሪታኒያ               | Mauritania 10፥ 83                                                   |
| ሞጋዲሹ                | Mogadishu                                                           |
| ሞዛምቢክ               | Mozambique 55፥ 70፥<br>122፥ 144፥ 152፥ 181፥ 202፥<br>213፥ 228-229፥ 247 |
| ሞምባሳ                | Mombasa 71፥ 103፥<br>129-134፥ 190፥ 192፥ 194፥<br>218                  |
| ሞኖማታፓ               | Monomatapa 70                                                       |
| ሞንሮቪያ               | Monrovia 213                                                        |
| ሞሮኮ                 | Morocco 36፥ 51፥ 152                                                 |
| ሞሺ                  | Moshi 187                                                           |
| ሞሳሜደስ               | Mossamedes 141                                                      |
| ሩዶልፍ ሐይቅ            | Lake Rudolph 130                                                    |
| ሩኪንጋ                | Rukinga 237-238                                                     |
| ሩዋንዳ                |                                                                     |
| Rwanda              | 216፥ 237-239፥ 243                                                   |
| ሪቤ                  | Ribe 134                                                            |
| ሪዮ ዲ ኦሮ             | Rio de Oro 152                                                      |
| ራባይ                 | Rabai 133                                                           |
| ራባይ እምፕያ            | Rabai Mpia 131                                                      |
| ሮዴሺያ                | Rhodesia 12፥ 55፥ 179፥<br>182፥ 202፥ 228-229፥ 248                     |
| ሮሃ                  | Roha 41                                                             |
| ሰሜን ሮዴሺያ            | Northern Rhodesia                                                   |
| [ዛምቢያንና ማላዊን ይመልከቱ] |                                                                     |
| ሰሸኬ                 | Sesheke 121                                                         |
| ሱዳን                 | Sudan 10፥ 58፥ 137፥<br>147-148፥ 196-197፥<br>238-239፥ 244፥ 246-247    |
| ሰሐራ ቦሪሃ             | Sahara Desert 50፥<br>66፥ 70፥ 82፥ 102፥ 118፥ 246                      |
| ሳካይ                 | Sakai 190                                                           |

|           |                            |
|-----------|----------------------------|
| ሳን ሳልቫዶር  | San Salvador               |
|           | 68፥ 175                    |
| ሳኦቶሜ      | Sao Tome 152               |
| ሴና        | Sena 70                    |
| ሴኔጋል      | Senegal 51፥ 83፥ 147፥       |
|           | 153-155፥ 248               |
| ሲራሊዮን     | Sierra Leone 84፥           |
|           | 88-89፥ 90፥ 96-97፥ 100፥     |
|           | 103-109፥ 129፥ 153-156፥ 210 |
| ሴኮንዲ      | Sekondi 162                |
| ስታንሊን ፏፏቲ | Stanley Falls 144          |
| ስታንሊ ኩሬ   | Stanley Pool               |
|           | 144፥ 173                   |
| ስዊዝ ቦይ    | Suez Canal 148             |
| ስዋዚላንድ    | Swaziland                  |
| ስዊዘርላንድ   | Switzerland 129            |
| ሶሪያ       | Syria 35                   |
| ሶባ        | Soba 40                    |
| ሶፋላ       | Sofala 49፥ 70              |
| ሶንግሃይ     | Songhay 53                 |
| ሶማሊያ      | Somalia 152፥ 247           |
| ሸብር ደሴት   | Sherbro Island 155         |
| ሸዋ        | Shoa 129                   |
| ሺሎህ       | Shiloh 93                  |
| ሻየር       | Shire 122                  |
| ቀይ ባሕር    | Red Sea 42                 |
| ቀሪና       | Cyrenaica 9፥ 18፥ 35        |
| ቀሪና       | Cyrene 14                  |
| ቁስጥንጥንያ   | Constantinople 35          |
| ቂሳርያ      | Caesarea 21                |
| ቆጵሮስ      | Cyprus 14                  |
| ቡዶ ኮረብታ   | Budo Hill 230              |
| ቡጋንዳ      | Buganda                    |
|           | 135-136፥ 192-195           |
| ቡሩንዲ      | Burundi 213፥ 243           |
| ቡሃያ       | Buhaya 238                 |
| ቡኮባ       | Bukoba 230                 |
| ቡራ        | Bura 192                   |
| ቡርኪና ፋሶ   | Burkina Faso 165           |
| ቢሃንታይን    | Byzantine 35               |
| ባሱቶ       | Basuto 93፥ 94              |

|                        |                          |
|------------------------|--------------------------|
| ባዳግሪ                   | Badagri 107፥ 110-111     |
| ባጋሞሞ                   | Bagamoyo 133፥ 187        |
| ባኮንጎ                   | Bakongo 68               |
| ባንግዌሉ                  | Bangweolu 141፥ 175       |
| ባራዋ                    | Barawa 57                |
| ባሮትሴላንድ                | Barotseland 121          |
| ባሱቶላንድ                 | Basutoland               |
|                        | [ሌሎችን ይመልከቱ]             |
| ባንግዌሉ ሐይቅ              | Lake Bangweolu 125       |
| ቤቼዋና                   | Bechuana 93፥ 94          |
| ቤቼዋናላንድ                | Bechuanaland             |
|                        | [ቦትስዋናን ይመልከቱ]           |
| የቤልጂግ ኮንጎ              | Belgian Congo            |
|                        | [ዛየርን፥ ማላዊጅ፥ ሩዋንዳንና      |
|                        | ቡሩንዲን ይመልከቱ]             |
| ቤንጉዌላ                  | Benguella 141፥ 175       |
| ቤኒን                    | Benin 116፥ 147፥ 150፥ 163 |
| ቤቴል                    | Bethel 139፥ 167          |
| ብራፎ                    | Brafo 114                |
| ብራስ                    | Brass 109                |
| ብራዚል                   | Brazil 83                |
| ብራዝሊል                  | Brazzaville 147          |
| ብላንታየር                 | Blantyre 118፥ 230        |
| ቦጋ-ዛየር                 | Boga-Zaire 243           |
| ቦሁ                     | Bohoo 111                |
| ቦኒ                     | Bonny 109፥ 209           |
| ቦንቴ                    | Bonthe 155               |
| ቦርኑ                    | Bornu 53                 |
| ቦትስዋና                  | Botswana 118፥ 127፥       |
|                        | 178-180፥ 229             |
| የተባበረች የደቡብ አፍሪካ መንግሥት | Union of South Africa    |
|                        | [ደቡብ አፍሪካን ይመልከቱ]        |
| ቱሙቱሙ                   | Tumutumu 235             |
| ቱኒዝ                    | Tunis 35                 |
| ቱኒዲያ                   | Tunisia 9፥ 50            |
| ቱርክ                    | Turkey 82፥ 152           |
| ቲካ                     | Thika 233                |
| ቲምቡክቱ                  | Timbuktu 51              |
| ታንጋኒካ ሐይቅ              | Lake Tanganyika          |

|                                                                                |                                                                 |                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| 123-125፥ 137፥ 183                                                              | ኒያሳ ሐይቅ                                                         | Lake Nyasa 122                         |
| ታቦራ Tabora 137                                                                 | ኒቅያ                                                             | Nicaea 21                              |
| ታኢታ Taita 131፥ 192                                                             | ኒው ካላባር                                                         | New Calabar 209                        |
| ታኢታ ተረብታ Taita Hills 58                                                        | ኒዛዊ                                                             | Nzawi 190                              |
| ታናሺ ኖማኤላንድ                                                                     | ናይሮቢ                                                            | Nairobi 191፥ 233፥ 239                  |
| Little Namaqualand 94                                                          | ናሚቢያ                                                            | Namibia 150፥ 177፥ 179፥ 223፥ 227-230    |
| ታና ወንዝ Tana River 132፥ 190                                                     | ናማኤ                                                             | Namaqua 93                             |
| ታንጋ Tanga 186                                                                  | ናማኤላንድ                                                          | Namaqualand 93                         |
| ታንጋኒካ Tanganyika                                                               | ናይጅር                                                            | Niger 50-51፥ 109፥ 165                  |
| [ታንዛንያን ይመልከቱ]                                                                 | ናይጅሪያ                                                           | Nigeria                                |
| ታንዛንያ Tanzania 58፥ 129፥ 135፥ 144፥ 150፥ 186-187፥ 194-195፥ 230-235፥ 238፥ 241-242 | 53፥ 106-107፥ 109-110፥ 112፥ 148፥ 153፥ 164፥ 209-211፥ 243፥ 247-248 |                                        |
| ታቪታ Taveta 187፥ 191                                                            | ናሳ                                                              | Nassa 187፥ 195                         |
| ታላቋ ኖማኤላንድ                                                                     | ንታል                                                             | Natal 95፥ 180                          |
| Great Namaqualand 177                                                          | ንጌላኒ                                                            | Ngelani 190                            |
| ቲቲ Tete 70                                                                     | ኖባዴኢ                                                            | Nobadae 30                             |
| ትራንስቫል ሪፐብሊክ                                                                   | አቢሲኒያ                                                           | Abyssinia                              |
| Republic of Transvaal 127                                                      | [ኢትዮጵያን ይመልከቱ]                                                  |                                        |
| ትራንስቫል Transvaal 180-181                                                       | አባ                                                              | Aba 219-220                            |
| ትግራይ Tigre 41                                                                  | አቡሪ                                                             | Aburi 115፥ 162                         |
| ትሪፖሊታና Tripolitana                                                             | አዲስ አበባ                                                         | Addis Ababa 240፥ 243                   |
| ቶጎ Togo                                                                        | አልጄሪያ                                                           | Algeria 10፥ 50፥ 147                    |
| 163፥ 205-206፥ 211፥ 230                                                         | አልዋ                                                             | Alwa 40                                |
| ቶጎላንድ Togoland 150                                                             | አማራ                                                             | Amhara 41                              |
| ቻድ ሐይቅ Lake Chad                                                               | አንጎላ                                                            | Angola 68፥ 70፥ 121፥ 144፥ 152፥ 175፥ 219 |
| 11፥ 147፥ 216                                                                   | አሞንቲ                                                            | Ashanti 114፥ 162                       |
| ቻድ Chad 170-171፥ 247-248                                                       | አክሱም                                                            | Aksum 11፥ 29፥ 72                       |
| ቻጋ Chagga 131                                                                  | አንጾኪያ                                                           | Antioch 14                             |
| ንታል Natal 95፥ 180                                                              | አሰፋ                                                             | Asafa 114                              |
| የንዳጅ ወንዞች Oil Rivers 148                                                       | አክራ                                                             | Accra 115                              |
| ኑብያ Nubia                                                                      | አድዋ                                                             | Adowa 152                              |
| 10፥ 14፥ 29፥ 31፥ 39፥ 40-41                                                      | አደን                                                             | Aden 57                                |
| ኑሚዲያ Numidia                                                                   | አዲ                                                              | Adi 220                                |
| 10፥ 16፥ 23፥ 27                                                                 | አባይ ወንዝ                                                         | Nile River                             |
| ኒያካች Nyakach 192                                                               | 15፥ 30፥ 51                                                      |                                        |
| ኒያንጎሪ Nyangori 192                                                             | አቤኢኩታ                                                           | Abeokuta 107፥ 110-111፥ 164             |
| ኒያሳላንድ Nyasaland                                                               |                                                                 |                                        |
| [ማላዊን ይመልከቱ]                                                                   |                                                                 |                                        |

|                                               |                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| አቡኮቢ                                          | Abokobi 115                                                                                                          |
| አይቮሪኮስት                                       | Ivory Coast                                                                                                          |
| (ኮት ዲቯዋር/ Cote D'Ivoire) 147፥<br>158-161፥ 207 |                                                                                                                      |
| ኡባንጊ                                          | Ubangi 171                                                                                                           |
| ኡባንጊ-ሻሪ                                       | Ubangi-Shari 216                                                                                                     |
| ኡባንጊ-ሻሪ-ራድ                                    |                                                                                                                      |
| Ubangi-Shari-Chad 170                         |                                                                                                                      |
| ኡኬሬዌ ደሴት                                      |                                                                                                                      |
| Ukerewe Island 136                            |                                                                                                                      |
| ኡሳምባራ                                         | Usambara 131፥ 133                                                                                                    |
| ኡካምባ                                          | Ukamba 132፥ 192                                                                                                      |
| ኡጂጂ                                           | Ujiji 123-124፥ 137                                                                                                   |
| ኡካምባኒ                                         | Ukambani                                                                                                             |
| 132፥ 187፥ 190፥ 192                            |                                                                                                                      |
| ኢትዮጵያ                                         | Ethiopia 10-11፥<br>13-14፥ 29-31፥ 40-44፥<br>47-48፥ 58-59፥ 72-73፥ 129፥<br>137፥ 152-153፥ 196፥ 202፥<br>213፥ 240-241፥ 247 |
| ኢባዳን                                          | Ibadan 111                                                                                                           |
| ኢቦላንድ                                         | Iboland 164                                                                                                          |
| ኢሎሪን                                          | Ilorin 109                                                                                                           |
| ኢንዚማ                                          | Nzima 207                                                                                                            |
| ኢምቡ                                           | Embu 233                                                                                                             |
| ኤርትራ                                          | Eritrea 152፥ 241                                                                                                     |
| ኤድዋርድ ሐይቅ                                     | Lake Edward                                                                                                          |
| 137                                           |                                                                                                                      |
| ኤግቢ                                           | Egbe 213                                                                                                             |
| አሰክንድርያ                                       | Alexandria                                                                                                           |
| 14፥ 16-18፥ 20፥ 29፥ 31፥ 35                     |                                                                                                                      |
| አንጋሐ                                          | Ngao 190                                                                                                             |
| አንካምባ                                         | Nkamba 218                                                                                                           |
| የእስፔይን ጊኒ                                     | Spanish Guinea 152                                                                                                   |
| አምፕዋፕዋ                                        | Mpwapwa 137                                                                                                          |
| አንጋሚ ሐይቅ                                      | Lake Ngami 119                                                                                                       |
| አቦ                                            | Obo 216                                                                                                              |
| አማር                                           | Omar 36                                                                                                              |
| አርሙዝ                                          | Ormuz 57                                                                                                             |

|                                    |                           |
|------------------------------------|---------------------------|
| አሬንጅ ፍሪ ስቴት                        | Orange Free State 95፥ 180 |
| አሬንጅ ወንዝ                           | Orange River 95           |
| ኦክስፎርድ                             | Oxford 109                |
| ኩሊማን                               | Quelimane 121             |
| ኩማሲ                                | Kumasi 114፥ 161           |
| ኩምቢ                                | Kumbi 51                  |
| ኩሩማን                               | Kuruman                   |
| 92-93፥ 119፥ 127                    |                           |
| ኩዋንጎ                               | Kwango 216-7              |
| ኪሩንያ                               | Kerugoya 191              |
| ኪንዶ ባሕር ሰላጤ                        | Kendo Bay 191             |
| ኪጃቤ                                | Kijabe 91፥ 233-235        |
| ኪኩዩ                                | Kikuyu 233                |
| ኪሉንጉ                               | Kilungu 190               |
| ኪልዋ                                | Kilwa 71                  |
| ኪማ                                 | Kima 191                  |
| ኪንሻሳ                               | Kinshasa 144              |
| ኪላንጋኒ                              | Kisangani 144             |
| ኪቩ                                 | Kivu 216                  |
| ኪንጋምፖ                              | Kintampo 162              |
| ኪሊማንጃሮ ተራራ                         |                           |
| Mount Kilimanjaro 131፥ 187፥<br>230 |                           |
| ካባ                                 | Kabaa 192፥ 232            |
| ካቤቴ                                | Kabete 235፥ 239           |
| ካፍራራያ                              | Kaffraria 93              |
| ካጎሮ                                | Kagoro 213                |
| ካይሞሲ                               | Kaimosi 191               |
| ካምቡዊ                               | Kambui 235-237            |
| ካምፓላ                               | Kampala 248               |
| ካንም-ቦርኑ                            | Kanem-Bornu 54            |
| ካንጉንዶ                              | Kangundo 190-191          |
| ካኖ                                 | Kano 53                   |
| ካፕስዋር                              | Kapsowar 233              |
| ካሳይ ወንዝ                            | Kasai River 217           |
| ካይሮ                                | Cairo 39                  |
| ካላባር                               | Calabar 112               |
| ካሊካት                               | Calicut 56፥ 67            |

|                                                                                 |                          |                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| ካሜሩን                                                                            | Cameroon                 | 11፥ 141፥ 144-147፥ 171፥ 173፥ 191፥ 216፥ 220፥ 239፥ 248                     |
| ካንተንበሪ የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን                                                         | Canterbury Cathedral 109 | ኮት ዲቯዋር Cote d' Ivoire<br>[አይቮሪኮስትን ይመልከቱ]                              |
| ካታንጋ                                                                            | Katanga 217              | የኮንጎ ፍሪ ስቴት<br>Congo Free State 150                                     |
| ካቦራባ                                                                            | Keborabasa 122           | ኮንጎ ሪፑብሊክ<br>Congo Republic 170                                         |
| ካርቱም                                                                            | Khartoum 196             | የኮንጎ ፍሪ ስቴት<br>Free Congo State 147                                     |
| ካርታጎ                                                                            | Carthage                 | ዊትንበርግ Wittenberg 74                                                    |
| 9፥ 16፥ 18-19፥ 22፥ 35፥ 37                                                        |                          | ዋካምባ Wakamba 132                                                        |
| ክላቱዶን                                                                           | Chalcedon 23             | ዋተን Wathen 218                                                          |
| ኬንያ                                                                             | Kenya                    | ዋይዳህ Whydah 116                                                         |
| 9፥ 58፥ 71፥ 129፥ 135፥ 148፥ 188፥ 192-194፥ 201፥ 231-233፥ 238-239፥ 241-242፥ 244-248 |                          | ዌስትሚንስተር አቢይ<br>Westminster Abbey 125                                   |
| ኬንያ ተራራ                                                                         | Mount Kenya 131          | ዙሉላንድ Zululand 126፥ 180                                                 |
| ኬፕ ኮስት                                                                          | Cape Coast               | ዛየር Zaire                                                               |
| 78፥ 98-99፥ 114፥ 162                                                             |                          | 11፥ 171፥ 174፥ 178፥ 202፥ 216፥ 218-220፥ 244፥ 247                          |
| ኬፕ ኮሎኒ                                                                          | Cape Colony              | ዛምቤዚ ወንዝ Zambezi River                                                  |
| 92-93፥ 126፥ 180                                                                 |                          | 54፥ 67፥ 102፥ 120፥ 122                                                   |
| ኬፕ አፍ ጉድ ሆፕ                                                                     | Cape of Good Hope 66-67  | ዛምቢያ Zambia 148፥ 228፥ 248                                               |
| ኬፕ ፓልማስ                                                                         | Cape Palmas              | ዛንዚባር Zanzibar 124-125፥ 129፥ 133፥ 135፥ 148፥ 241                         |
| 159-160                                                                         |                          | ዚሚዮ Zemio 49፥ 55                                                        |
| ኬፕ ፕሮቪንስ                                                                        | Cape Province            | ዝምባብዌ Zimbabwe                                                          |
| 90፥ 95                                                                          |                          | 12፥ 148፥ 181                                                            |
| ኬፕ ታውን                                                                          | Cape Town 77-78          | ኦሳ Xhosa 94                                                             |
| ኬፕ ቪርዲ ደሴቶች                                                                     | Cape Verde Islands 67    | ዩጋንዳ Uganda 58፥ 148፥ 187፥ 192፥ 196፥ 216፥ 231-235፥ 238፥ 243-244፥ 247-248 |
| ኬይ ወንዝ                                                                          | Kei River 55             | ዮሱባላንድ Yorubaland 107-108                                               |
| ክብዌሲ                                                                            | Kibwesi 188              | ያታ Yatta 131                                                            |
| ክራፆ                                                                             | Kraffy 160               | ደቡብ አፍሪካ South Africa 77፥ 103፥ 179-180፥ 202፥ 209፥ 224፥ 226፥ 228-229     |
| ክርስቲያንስበርግ                                                                      | Christiansborg           | ደማስቆ Damascus 36                                                        |
| 98፥ 115                                                                         |                          | ደቡብ ኒያላ South Nyaza 191                                                 |
| ኮሎበርግ                                                                           | Koloberg 127             | ደቡብ ምዕራብ አፍሪካ South West                                                |
| የኮንጎ መንግሥት                                                                      | Kingdom of Kongo 68      |                                                                         |
| ኮንጎ                                                                             | Congo                    |                                                                         |

|                            |                         |
|----------------------------|-------------------------|
| Africa [ናጂቢያን ይመልከቱ]       |                         |
| ደቡብ ሮዴዥያ Southern Rhodesia |                         |
| [ዝምባብዌን ይመልከቱ]             |                         |
| ዱዋላ Duala 167              |                         |
| ዱንጉ Dungu 174              |                         |
| ዱንክዋ Dunkwa 162            |                         |
| ዳሆሜ Dahomey                |                         |
| [ቤኒንን ይመልከቱ]               |                         |
| ዳሬሰላም Dar es Salaam 186    |                         |
| ዳሞት Damot 41               |                         |
| ድክስኮቭ Dixcove 100          |                         |
| ዶንጎላ Dongola 39-40         |                         |
| የጀርመን ምሥራቅ አፍሪካ            |                         |
| German East Africa         |                         |
| (Tanganyika/Tanzania)      |                         |
| [ታንዛንያን ይመልከቱ]             |                         |
| የጀርመን ደቡብ ምዕራብ አፍሪካ        |                         |
| German South-west Africa   |                         |
| [ናጂቢያን ይመልከቱ]              |                         |
| ጃማይካ Jamaica 139           |                         |
| ጆማ Djema 216               |                         |
| ጆኔ Jenne 51                |                         |
| ጆሃንስበርግ Johannesburg 180   |                         |
| ገናዴንዳል Genadendal 94       |                         |
| ጊኒ Guinea 152              |                         |
| ጊኒ ቢሳው Guinea Bissau 155   |                         |
| ጊኒ ባህረ ሰላጤ Gulf of Guinea  |                         |
|                            | 106                     |
| ጋቦን Gabon 140-141፥ 147፥    |                         |
|                            | 152፥ 168-171            |
| ጋምቢያ Gambia 97፥ 100፥ 155   |                         |
| ጋንዳ Ganda 134              |                         |
| ጋና Ghana                   |                         |
|                            | 9፥ 51፥ 77-79፥ 114-115፥  |
|                            | 148፥ 153፥ 208፥ 215፥ 246 |
| ግሪኳ ታውን Griqua Town 92     |                         |
| ግሪኳላንድ Griqualand 93       |                         |
| ግሩት ወንዝ Groote River 94    |                         |
| ግራፍ ሬኒት Graaff Reinet 89   |                         |
| ግብፅ Egypt 9፥ 14-15፥ 20፥    |                         |

|                             |                   |
|-----------------------------|-------------------|
| 22-23፥ 27፥ 29፥ 36፥ 45-47፥   |                   |
| 50፥ 59፥ 148፥ 153            |                   |
| ጎልድ ኮስት Gold Coast          |                   |
| [ጋናን ይመልከቱ]                 |                   |
| ጎኔም Gojjam 41               |                   |
| ጢሮስ Tyre 29                 |                   |
| የጣሊያን ሱማሊያ                  |                   |
| Italian Somaliland 241      |                   |
| የፈረንሳይ ኮንጎ French Congo 170 |                   |
| የፈረንሳይ ኢኳቶሪያል አፍሪካ          |                   |
| French Equatorial Africa    |                   |
|                             | 219፥ 221          |
| የፈረንሳይ ጊኒ French Guinea 147 |                   |
| የፈረንሳይ ምዕራብ አፍሪካ            |                   |
| French West Africa 146      |                   |
| ፊሽ ወንዝ Fish River 94        |                   |
| ፋርስ Persia 35               |                   |
| ፋማካ Famaka 196              |                   |
| ፌርናንዶ ፖ Fernando Po         |                   |
|                             | 139፥ 152          |
| ፍሬሬታውን Freretown 188        |                   |
| ፍሪታውን Freetown              |                   |
|                             | 88፥ 107፥ 134፥ 160 |
| ፍሬሞና Fremona 72             |                   |
| ፍሎዶዮ Fulodoyo 188           |                   |
| ፒምባ Pemba 148               |                   |
| ፓርቱጋል Portugal 66           |                   |
| የፓርቱጋል ጊኒ                   |                   |
| Portuguese Guinea           |                   |
| [ጊኒ ቢሳውን ይመልከቱ]             |                   |
| ፔንታፖሊስ Pentapolis 14        |                   |
| ቪክቶሪያ ፏፏቲ Victoria Falls    |                   |
|                             | 122               |
| የቪክቶሪያ ሐይቅ Lake Victoria    |                   |
|                             | 135-136፥ 187፥ 192 |
| ቫል ወንዝ Vaal River 95        |                   |
| ቮይ Voi 192                  |                   |
| ቮልታ ወንዝ Volta River 108     |                   |

# በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱ የሰው ስሞች

|                                                    |                                               |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| <b>ሃንንግተን፥ ጳጳስ ጄምስ</b>                             | <b>ማሕዲ</b> Mahdi 150                          |
| Hannington፥ Bishop James 194                       | <b>ማኒኮንጎ</b> Manikongo 69                     |
| <b>ሃይንዝ</b> Heinze 99                              | <b>ማርቆስ</b> Mark 14-16                        |
| <b>ሃርት፥ ካፕቱን</b> Hart፥ Captain 110                 | <b>ማንሳ ሙሳ</b> Mansa Musa 51                   |
| <b>ልዑል ሄንሪ</b> Prince Henry 66                     | <b>ማፈት፥ ሮበርት</b> Moffat፥ Robert 92፥ 119       |
| <b>ሄሪስ፥ ዊሊየም</b> Harris፥ William 159-161፥ 207      | <b>ማከገቨርን፥ ዳገልድ</b> McGavran፥ Donald 161      |
| <b>ሉጋላማአ</b> Lugalama 194                          | <b>ሜንዴዝ</b> Mendez 73                         |
| <b>ሉጋርድ፥ ካፕቱን</b> Lugard፥ Captain 195              | <b>ምሊዋ፥ ሻድራክ</b> Mliwa፥ Shadrack 191          |
| <b>ሉተር፥ ማርቲን</b> Luther፥ Martin 74                 | <b>ምቢላ፥ ዮሐንስ</b> Mbila፥ Yohana 191            |
| <b>ሉውም፥ ሊቀ ጳጳስ</b> Luwum፥ Archbishop 247-248       | <b>ሞኮኔ፥ ማንገና ኤም.</b> Mokone፥ Mangena M.180    |
| <b>ሊዎፖልድ</b> Leopold 144                           | <b>ሞሎንኬት ሉሊ ሲምፕሊ</b> Molonket ole Sempele 191 |
| <b>ሊቭንግስተን፥ ዴቪድ</b> Livingstone፥ David 64፥ 118-126 | <b>ሞርገን</b> Morgan 97                         |
| <b>ላፕሰሊ፥ ሳሙኤል</b> Lapsley፥ Samuel 175              | <b>ሩዝቬልት፥ ቴዎዶር</b> Roosevelt፥ Theodore 174    |
| <b>ላቱሬት፥ ኬኔስ</b> Latourette፥ Kenneth 118           | <b>ሪስ</b> Riis 99                             |
| <b>ሎቦ</b> Lobo 73                                  | <b>ራምሴየር</b> Ramseyer 162                     |
| <b>ሎንጂኒስ</b> Longinus 31                           | <b>ሬብማን፥ ዮሐንስ</b> Rebmann፥ Johannes 131       |
| <b>ሐሰን</b> Hassan 36                               | <b>ሮድስ፥ ሲስል</b> Rhodes፥ Cecil 150             |
| <b>ሐርልበርት፥ ሲ. ኤ.</b> Hurlbert፥ C. E. 174           | <b>ሮናልድ ሮስ</b> Ross፥ Ronald 200               |
| <b>ሐርልበርት፥ ኤልሳቤት</b> Hurlbert፥ Elizabeth 219       | <b>ሰንዲያታ ኬይታ</b> Sundiata Keita 51            |
| <b>ሙሐመድ ቱሬ</b> Muhammad Ture 52                    | <b>ሱኒ አሊ</b> Sunni Ali 51                     |
| <b>ሙዲ፥ ዲ. ኤል.</b> Moody፥ D. L. 200                 | <b>ሱሲኒየስ</b> Socinus 73                       |
| <b>ሙፍታ፥ ዳሊንግተን</b> Muftaa፥ Dallington 135-136      | <b>ሱሲ</b> Susi 124                            |
| <b>ሙሆሮ፥ ቻርልስ</b> Muhoro፥ Charles 241               | <b>ሲፕሪያን</b> Cyprian 19                       |
| <b>ሙሳጃካዋ፥ ማላኪ</b> Musajakawa፥ Malaki 243           | <b>ሳከር፥ አልፍሬድ</b> Saker፥ Alfred 139፥ 140      |
| <b>ሙቲሳ፥ ንጉሥ</b> Mutesa፥ King 135                   | <b>ሴሩዋንግ</b> Seruwang 194                     |
| <b>ማኪ፥ አሌክሳንደር</b> Mackay፥ Alexander 136-137፥ 187  | <b>ስዋይትሰር፥ አልበርት</b> Schweitzer፥ Albert 170   |
|                                                    | <b>ስካት፥ ማርጋሬት</b> Scott፥ Margaret 190         |

ስካት፥ ጆን Scott, John 190  
 ስካት፥ ፒተር ካምሪን Scott፥ Peter Cameron 153፥ 190  
 ስሌሰር፥ ሚሪ ኤም. Slessor፥ Mary M. 164-165  
 ስሚዝ፥ ጆሴፍ Smith፥ Joseph 99  
 ስሚዝ፥ ሚሪ Smith፥ Mary 92  
 ስታም፥ ሐሪ Stam፥ Henry 220  
 ስታንሊ፥ ሐንሪ ኤም. Stanley፥ Henry M. 124፥ 135-136፥ 144  
 ስታውፋከር Stauffacher 187  
 ስተድ፥ ሲ. ቲ. Studd፥ C. T. 174  
 ሸምት፥ ጆርጅ Schmidt፥ George 78፥ 89  
 ሺፐርድ፥ ዊሊያም Shepherd፥ William 175  
 ቀሌምንጦስ Clement 18  
 ቆስጠንጢኖስ Constantine 20፥ 21  
 በርቶን Burton 143  
 በርናስኮ፥ ፒ. ደብሊዩ Bernasko፥ P. W. 116  
 ቡስ፥ ጆሴፍ Booth፥ Joseph 223  
 ባኤታ፥ ቄስ. አር. Baeta፥ Rev. R. D. 206  
 ቤከር Baker 143  
 ቤሃንዚን Behanzin 147  
 ብሬይድ፥ ጋርሪክ ሶካሪ Braid፥ Garrick Sokari 209  
 ቦዌን፥ ቶማስ Bowen፥ Thomas 111  
 ተርቱሊያን Tertullian 18-19፥ 46  
 ታውንሴንድ Townsend 107  
 ቲይለር፥ ጄ. ሲ. Taylor፥ J. C. 108-109  
 ቲይለር፥ ዊሊያም Taylor፥ William 158

ቶምፕሰን፥ ቶማስ Thompson፥ Thomas 79  
 ቸርች፥ ዶክተር. ጆ Church፥ Dr. Joe 238  
 ቸማ Chuma 125  
 ቺሌምብዌ፥ ጆን Chilembwe፥ John 223-224  
 ኒው፥ ቻርልስ New፥ Charles 134  
 አግሬይ፥ ጄ. ኢ. ኪ. Aggrey፥ J. E. K. 162፥ 208  
 አልበርት፥ ንጉሥ Albert፥ King 218  
 አርጊንስ Origen 18  
 አልፎንሶ Alphonso 69  
 አሚር ኢብንአል Amr ibn al-'As 35  
 አኒያንስ Anianus 15  
 አርሶስ Arius 20-22፥ 47  
 አርቲንግተን፥ ሮበርት Arthington፥ Robert 173  
 አጵሎስ Apollos 14  
 አስኪያ Askia 52  
 አውግስጢኖስ Augustine 22-23፥ 27፥ 46  
 አ-ክባ Uqba 36  
 ኢብን ሳሊም Ibn Selim 40  
 ኢዲ አሚን Idi Amin 247-248  
 ኤሲየን ኡክፓብዮ Esien Ukpabio 112  
 አባዳያ ካሪዮኪ Obadiah Kariuki 241  
 አዋሎ፥ ጆሃና Owalo፥ Johana 192  
 አዌንጋ፥ ዮሐና Owenga፥ Yohana 191  
 ኩዋኪ፥ ፊሊፕ Quaque፥ Philip 64፥ 79-81  
 አለቃ ኪቮይ Chief Kivoi 131



# በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱ የድርጅት ስሞች

|                                     |                                                            |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| የሆላንድ ተሐድሶ ቤተ ክርስቲያን                | Dutch Reformed Church 77                                   |
| የለንደን ሚስዮናዊ ማኅበር                    | London Missionary Society 87፥ 93                           |
| የሉተራን ወንድማማቾች                       | Lutheran Brethren 216                                      |
| የሊቭንግስተን ኢንላንድ ሚስዮን                 | Livingstone Inland Mission 173                             |
| የሊቭንግስተን ሚስዮን                       | Livingstonia Mission 126                                   |
| የላይፒዝ ሚስዮናዊ ማኅበር                    | Leipzig Missionary Society 187፥ 190                        |
| የላይኛው ቮልታ ወንጌላዊ ፌዴሬሽን               | Evangelical Federation of Upper Volta 248                  |
| የሴኽር መስቀል ሴቶች                       | Daughters of the Cross of Liege 171                        |
| የመሀል አፍሪካ ሚስዮን                      | Heart of Africa Mission 174                                |
| የመለኮት ቃል ማኅበር                       | Society of the Divine Word 163                             |
| የመላው አፍሪካ አብያተ ክርስቲያን ጠቅላላ ጉባኤ      | All Africa Conference of Churches 248                      |
| የመቶዲስት ቤተ ክርስቲያን                    | Methodist Church 115                                       |
| የመቶዲስት ኤጲስቆጶስ ሚስዮን                  | Methodist Episcopal Mission 181                            |
| የመቶዲስት ኤጲስቆጶስ ቤተ ክርስቲያን             | Methodist Episcopal Church 97                              |
| የመንፈስ ቅዱሳውያን አበው                    | Holy Ghost Fathers 142                                     |
| የመጨረሻዋ የእግዚአብሔርና የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን   | Last Church of God and His Christ 243                      |
| የመንፈሳዊ እንቅስቃሴ ጉብረት                  | Revival Fellowship 239                                     |
| የሙለንበርግ ኢንዱስትሪያዊ ሚስዮን               | Muhlenberg Industrial Mission 117                          |
| የሚል ሂል አበው                          | Mill Hill Fathers 171                                      |
| የማላኪት ቤተ ክርስቲያን                     | Malakite Church 243                                        |
| የማርያም ፍራንሲስካን ሚስዮናውያን               | Franciscan Missionaries of Mary 171                        |
| የማሪስት ወንድማማቾች                       | Marist Brothers 171                                        |
| በምሥራቅ አፍሪካ የፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን      | Presbyterian Church in East Africa 241                     |
| የምዕራብ አፍሪካ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያን ማኅበር | The Association of Evangelical Churches of West Africa 213 |
| የምዕራብ ኢንዲስ ባፕቲስት ሚስዮን               | West Indies Baptist Mission 139                            |
| የምሕረት ወንድማማቾች                       | Brethren of Mercy 71                                       |
| የምሥራቅ አፍሪካ የስኮትላንድ ሚስዮን             | East African Scottish Mission 233                          |
| የሞራቪያን ሚስዮን                         | Moravian Mission 89                                        |
| የሞራቪያን ወንድማማቾች                      | Moravian Brethren 78                                       |
| ሠራዊተ ክርስቶስ ማኅበር                     | Bible Churchmen's Missionary Society 233                   |

|                                      |                                                      |
|--------------------------------------|------------------------------------------------------|
| የሩሲያ ኦርቶዶክስ ሚስዮን                     | Russian Orthodox Mission 196                         |
| የሩዋንዳ አጠቃላይና የሕክምና ሚስዮን              | Ruanda General and Medical Mission 216               |
| ሬደምቶሪስቶች                             | Redemptorists 171                                    |
| የሬኒሽ ሚስዮናዊ ማኅበር                      | Rhenish Missionary Society 93፥ 177                   |
| የሮም ካቶሊክ መንፈስ ቅዱሳውያን አበው             | Roman Catholic Holy Ghost Fathers 155                |
| የሰሜን አሜሪካ የሰዊድን ወንጌላዊት ነጻ ቤተ ክርስቲያን  | Swedish Evangelical Free Church of North America 216 |
| የሰሜን አሜሪካ የባፕቲስት ሚስዮን መማከርት          | Council of Baptist Missions of North America 216     |
| የሰሜን ጀርመን (ብሬሜን) ሚስዮን                | North German (Bremen) Mission 163                    |
| የሰባተኛው ቀን እድጹንቲስት ቤተ ክርስቲያን          | Seventh Day Adventists 156                           |
| የሱዳን ኢንተሪየር ሚስዮን (ኤስ. አይ. ኤም.)       | Sudan Interior Mission (S.I.M.) 165                  |
| ሳሊሲያኖች                               | Salesians 171                                        |
| በሴራሊዮን የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን ሚስዮን         | Sierra Leone Anglican Church Mission 155             |
| የሴራሊዮን ወንጌላውያን ኅብረት                  | Sierra Leone Evangelical Fellowship 248              |
| የስኮትላንድ ሚስዮኖች፥ የተለያዩ                 | 87፥ 112፥ 164፥ 191፥ 208፥ 233                          |
| የስኮትላንድ ቤተ ክርስቲያን                    | Church of Scotland 183                               |
| የስኮትላንድ ቤተ ክርስቲያን የውጭ ሚስዮናዊ ተልእኮ ኮሚቴ | Church of Scotland Foreign Mission Committee 87      |
| የስኮትላንድ ኢንዱስትሪያዊ ሚስዮን                | Scottish Industrial Mission 188                      |
| የሰዊድን ቤተ ክርስቲያን                      | Church of Sweden 182                                 |
| የስዋዚላንድ የባንቱ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን        | Bantu Evangelical Church of Swaziland 248            |
| የስዊስ ፕሮቴስታንት ሚስዮን                    | Swiss Protestant Mission 181                         |
| የበርሊን ሚስዮናውያን ማኅበር                   | Berlin Missionary Society 93፥ 186                    |
| የባንቱ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን                 | Bantu Baptist Church 225                             |
| የባዘል ሚስዮናውያን ማኅበር                    | Basel Mission Society 98፥ 115፥ 168                   |
| የባፕቲስት ሚስዮናውያን ማኅበር                  | Baptist Missionary Society 87                        |
| የቤቫሪያ ወንጌላዊት ሉተራን ሚስዮን               | Bavaria Evangelical Lutheran Mission 190             |

የቤርላጅ ማርያም የተቀደሰ ልብ እህቶች ማኅበር

Sisters of the Sacred Heart of Mary of Berlaer 171

የቤተ ክርስቲያን ሚስዮናውያን ማኅበር Church Missionary Society 87

ቤነዲክትኖች Benedictines 187

የብሬመን ሚስዮን Bremen Mission 205

የተባበሩት መቶዲስት ቤተ ክርስቲያን United Methodist Church 97

የተባበሩት የመቶዲስት ነጻ አብያተ ክርስቲያን

United Methodist Free Churches 134

የተባበሩት የመቶዲስት ሚስዮን United Methodist Mission 233

የተባበረው የሱዳን ሚስዮን Sudan United Mission 165

የተባበሩት የስኮትላንድ ነጻ አብያተ ክርስቲያን

United Free Church of Scotland 206

የተባበሩት አብያተ ክርስቲያን United Christian Church 233

የተባበሩት የአሜሪካ ሉተራውያን ቤተ ክርስቲያን

United Lutheran Church of America 117

የተባበሩት ወንጌላዊ ወንድማማቾች Evangelical United Brethren 156

የተባበሩት ፕሪስቢቴሪያን ሚስዮኖች United Presbyterian Missions 87

የታንጋኒካ ሚስዮናዊ መማከርት Tanganyika Missionary Council 235

የታንጋኒያ ክርስቲያናዊ መማከርት Christian Council of Tanzania 235

የታንጋኒካ ክርስቲያናዊ መማከርት Tanganyika Christian Council 235

የታንጋኒያ ወንጌላዊ ሉተራን አብያተ ክርስቲያን

Evangelical Lutheran Churches of Tanzania 242

ትራፒስቶች Trappists 171

የነጭ አበው ማኅበር White Fathers Society 196

ነጭ እህቶች White Sisters 171

ነጻ ናይሎቲክ ሚስዮን Nilotic Independent Mission 233

ነጻ መቶዲስቶች Free Methodists 105

የናሙር እመቤታችን እህቶች ማኅበር

Sisters of Our Lady of Namur 171

የናይጄር ሚስዮን Niger Mission 109

የናይጄሪያ ክርስቲያን መማከርት Christian Council of Nigeria 210

ኖሚያ ሉኦ ሚስዮን Nomiya Luo Mission 192

ኖርዌጂያን ባፕቲስቶች Norwegian Baptists 216

የአሜሪካ ሉተራውያን American Lutherans 230

የአሜሪካ የሚስዮን ቦርድ American Board of Missions 116

የአሜሪካ ሚናናይት ባፕቲስቶች American Mennonite Baptists 216

የአሜሪካ ሚናናይት ወንድማማቾች American Mennonite Brethren 216

|                                            |                                                      |              |
|--------------------------------------------|------------------------------------------------------|--------------|
| የአሜሪካ መቶዲስት ቤተ ክርስቲያን                      | American Methodist Church                            | 173          |
| የአሜሪካ መቶዲስት ኤጲስቆጶሳል ቤተ ክርስቲያን              | American Methodist Episcopal Church                  | 157          |
| የአሜሪካ መቶዲስት ኤጲስቆጶሳል ጽዮን ቤተ ክርስቲያን          | American Methodist Episcopal Zion Church             | 162          |
| የአሜሪካ ባፕቲስት ሚስዮኖች፥ የተለያዩ                   |                                                      | 87፥ 116፥ 173 |
| በአሜሪካ ነጻ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን                  | American Evangelical Free Church                     | 216          |
| የአሜሪካ የክርስቶስ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን               | Disciples of Christ Church of America                | 174          |
| የአሜሪካ ዌስሊየን መቶዲስት                          | American Wesleyan Methodist                          | 156          |
| የአሜሪካ ወንድማማቾች የአማኑኤል ሚስዮን                  | Immanuel Mission of the American Brethren            | 216          |
| የአሜሪካ ደቡባዊ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን                 | Southern Baptist Church of the United States         | 111          |
| የአሜሪካ ደቡባዊ ፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን              | Southern Presbyterian Church of the United States    | 173          |
| የአሜሪካ ደቡባዊ ባፕቲስት ሚስዮን                      | American Southern Baptist Mission                    | 164          |
| የአሜሪካ ደቡባዊ መቶዲስቶች                          | American Southern Methodists                         | 173          |
| የአሜሪካ ፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን የውጭ አገር ሚስዮኖች ቦርድ | American Presbyterian Board of Foreign Missions      | 168          |
| የአሜሪካ ፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን                   | American Presbyterian Church                         | 141          |
| የአሜሪካ ፕሬስቢቴሪያን ሚስዮን                        | American Presbyterian Mission                        | 141          |
| የአሜሪካ ፕሮቴስታንት ኤጲስቆጶሳዊ ሚስዮን ትምህርት ቤት        | American Protestant Episcopal Mission School         | 159          |
| ለአረመኔ ነጻ ወንጌላዊ ሚስዮን                        | Free Evangelical Mission to the Heathen              | 216          |
| የአንጎላ ወንጌላዊ ሚስዮን                           | Angola Evangelical Mission                           | 174          |
| የአውስትራሊያ ባፕቲስቶች                            | Australian Baptists                                  | 183          |
| የአይቮሪኮስት ወንጌላዊ ማኅበር                        | Evangelical Association of the Ivory Coast           | 248          |
| የአፍሪካ ሚስዮን                                 | Africa Mission                                       | 216          |
| የአፍሪካና የማዳጋስካር ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያን ማኅበር    | Association of Evangelicals of Africa and Madagascar | 248          |
| የአፍሪካ ሚስዮኖች ማኅበር                           | Society of African Missions                          | 163          |

|                                      |                                                                               |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| የአፍሪካ ኢንላንድ ሚሰዮን                     | Africa Inland Mission 174                                                     |
| የአፍሪካ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን                | African Baptist Church 223                                                    |
| የአፍሪካ ብሔራዊ ቤተ ክርስቲያን                 | African National Church 243                                                   |
| የአፍሪካ ኢንላንድ ቤተ ክርስቲያን                | Africa Inland Church 187፥ 235                                                 |
| የአፍሪካ ኢንላንድ ቤተ ክርስቲያን ሚሰዮን ቦርድ       | Africa Inland Church Mission Board 242                                        |
| በአፍሪካ የጓደኛዎች ሚሰዮን                    | Friends Africa Mission 233                                                    |
| የአፍሪካ ወንጌላዊት ኅብረት                    | Africa Evangelical Fellowship 180                                             |
| የኡባንጊ ወንጌላዊ ሚሰዮን                     | Ubangi Evangelical Mission 216                                                |
| የኢየሱስ የተቀደሰ ልብ ማኅበር                  | Sacred Heart of Jesus 171                                                     |
| ኢየሱሳዊ                                | Jesuit 73                                                                     |
| የእስክንድርያ መሠረታዊ የሃይማኖት ትምህርት ቤት       | Catechetical School of Alexandria 17                                          |
| የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን                     | Anglican Church 81                                                            |
| የእንግሊዝ ባፕቲስት ሚሰዮን                    | English Baptist Mission 167                                                   |
| የእንግሊዝ ባፕቲስት ሚሰዮናውያን ማኅበር            | Baptist Missionary Society of England 173                                     |
| የእንግሊዝ ንጉሣዊ የምሥራቅ አፍሪካ ኩባንያ          | Imperial British East Africa Company 148                                      |
| የእንግሊዝና የውጭ አገር የመጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር       | British & Foreign Bible Society 87                                            |
| የእንግሊዝ ጳጳስቆስጣዊ አንድነት ሚሰዮን            | British Pentecostal Union Mission 216                                         |
| የእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን በአሜሪካ             | American Church of God 191                                                    |
| የእግዚአብሔር ጉባኤ ቤተ ክርስቲያን ሚሰዮን          | Assemblies of God Mission 192፥ 216                                            |
| የኪምባንጎያውያን ቤተ ክርስቲያን                 | Kimbanguiste Church 218                                                       |
| የኪኩዩ ማዕከላዊ ማኅበር                      | Kikuyu Central Association 237                                                |
| ካፒቺኖች                                | Capuchins 171                                                                 |
| የካሜሩን ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን                | Cameroon Baptist Church 167                                                   |
| የካሜሩንና የኢኳቶሪያል አፍሪካ ወንጌላዊ ሚሰዮኖች ውህደት | Federation of Evangelical Missions of the Cameroons and Equatorial Africa 221 |
| ካናዳውያን ባፕቲስቶች                        | Canadian Baptists 216                                                         |
| ካናዳውያን ኮንግሪገሽናሊስቶች                   | Canadian Congregationalists 175                                               |
| የኬንያ ሚሰዮናውያን መማከርት                   | Kenya Missionary Council 235                                                  |
| የኬንያ ክርስቲያን መማከርት                    | Christian Council of Kenya 235                                                |

|                                  |                                                      |         |
|----------------------------------|------------------------------------------------------|---------|
| የክርስቲያንና የሚስዮን ትብብር              | Christian and Missionary Alliance                    | 173     |
| የክርስቶስ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን           | Disciples of Christ Church                           | 117     |
| የክርስቲያን ትምህርት ቤት ወንድማማቾች         | Brothers of Christian Schools                        | 171     |
| በክርስቶስ አንድ የሆኑት ወንድማማቾች ኅብረት     | United Brethren in Christ                            | 105     |
| የክርስትና እውቀት ማስፋፊያ ማኅበር           | Society for the Promoting Christian Knowledge        | 99      |
| በክርስቶስ ወንድማማቾች                   | Brethren of Christ                                   | 182     |
| የኮንጎ ኢንላንድ ሚስዮን                  | Congo Inland Mission                                 | 173     |
| በኮንጎ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን            | The Church of Christ in Congo                        | 220     |
| የኮንጎ ወንጌል ሚስዮን                   | Congo Gospel Mission                                 | 216     |
| የኮንጎ ፕሮቴስታንት መማክርት               | Congo Protestant Council                             | 220     |
| ወንጌልን የማስፋፋት ማኅበር                | Evangelization Society                               | 216     |
| የወንጌል ሚስዮን                       | Gospel Mission                                       | 235     |
| የወንጌል ሚስዮናዊ ማኅበር                 | Gospel Missionary Society                            | 233     |
| የወንጌል ሥርጭት ማኅበር                  | Society for the Propagation of the Gospel            | 78      |
| የወንድማማቾች ቤተ ክርስቲያን ሚስዮን          | Brethren Church Mission                              | 216     |
| ወንጌል ያልደረሳቸው ጎሳዎች ሚስዮን           | Unevangelized Tribes Mission                         | 216     |
| የዌስሊየን መቶዲስት ቤተ ክርስቲያን           | Wesleyan Methodist Church                            | 110     |
| የዌስሊየን መቶዲስት ሚስዮናውያን ማኅበር        | Wesleyan Methodist Missionary Society                | 87፥ 93  |
| ለውጭ ሚስዮናዊ ተልእኮ የአሜሪካ ኮሚሽነሮች ቦርድ  | American Board of Commissioners for Foreign Missions | 87፥ 182 |
| የዓለም አብያተ ክርስቲያን ምክር ቤት          | World Council of Churches                            | 248     |
| የዛየር የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን            | Church of Christ of Zaire                            | 218     |
| የዩባንጊ ወንጌላዊ ሚስዮን                 | Ubangi Evangelical Mission                           | 216     |
| የዩኒቨርሲቲዎች ሚስዮን                   | Universities Mission                                 | 123     |
| የዩኒቨርሲቲዎች ሚስዮናዊ ተልእኮ ለማዕከላዊ አፍሪካ | Universities Mission to Central Africa               | 230     |
| በዩጋንዳ የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን           | Anglican Church in Uganda                            | 243     |
| የይሆዋ ምስክሮች                       | Jehovah's Witness                                    | 226     |
| በደቡብ አፍሪካ የሆላንድ ተሐድሶ ቤተ ክርስቲያን   | Dutch Reformed Church of South Africa                | 227     |
| በደቡብ አፍሪካ የእንግሊዝ ኩባንያ            | British South Africa Company                         | 148     |

የደቡብ አፍሪካ ክርስቲያናት መማክርት

Christian Council of South Africa 227

የደቡብ አፍሪካ ፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን

Presbyterian Church of South Africa 225

የደቡብ አፍሪካ አጠቃላይ ሚስዮን South Africa General Mission 175

የደቡብ አፍሪካ ባንቱ ፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን

Bantu Presbyterian Church of South Africa 225

የደኅንነት ሠራዊት

Salvation Army 162

ዱረም ዩኒቨርሲቲ

Durham University 96

የዴንማርክ ባፕቲስቶች

Danish Baptists 216

ዶሚኒካኖች

Dominicans 171

የጀርመን ባፕቲስቶች

German Baptists 215

የጀርመን ኒዩኪርከርቸነር ሚስዮን

German Neukirchener Mission 190

የጋንድ በጎ አድራጎት እህቶች ማኅበር

Sisters of Charity of Gand 171

የጋንድ በጎ አድራጎት ወንድማማች

Brothers of Charity of Gand 171

የግላስጎ ሚስዮናውያን ማኅበር

Glasgow Missionary Society 87፥ 93

የጎልድ ኮስት ክርስቲያን መማክርት

Gold Coast Christian Council 210

የጓደኛዎች ኢንዱስትሪ ሚስዮን

Friends Industrial Mission 191

ጥንታዊ የእንግሊዝ መቶዲስት ሚስዮን

English Primitive Methodist Mission 183

ፈልፕስ-ስቶክስ ኮሚሽን

Phelps-Stokes Commission 208

የፈረንሣይ መንፈስ ቅዱሳውያን አበው

French Fathers of the Holy Ghost 215

የፈረንሣይ ፕሮቴስታንት ማኅበር

French Protestant Society 170

የፈቃደኛ ተማሪዎች ሚስዮናውያን ኅብረት

Student Volunteer Missionary Union 200

የፊንላንድ ሚስዮናዊ ማኅበር

Finnish Missionary Society 177

ፎራህ ቤይ ኮሌጅ

Fourah Bay College 96

የፓሪስ ወንጌላዊ ሚስዮናዊ ማኅበር

Paris Evangelical Missionary Society

93፥ 170፥ 178፥ 215-216

የፓየስ ሚስዮኖች ማኅበር

Pious Society of Missions 169

የፕሊመስ ወንድማማቾች

Plymouth Brethren 173

ፕሪሞንስትራቲያንሊያኖች

Premonstratensians 171

የፕሮቴስታንት ሚስዮኖች ኅብረት

Alliance of Protestant Missions 232

የፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን

Presbyterian Church 182

የፕሮቴስታንት ኤጲስቶሪክ ቤተ ክርስቲያን (የእንግሊዝ)

Protestant Episcopal Church (Anglican) 116

ፕሮቪደንት ኢንዱስትሪያዊ ሚስዮን

Provident Industrial Mission 223

# - ሌሎች አርእስቶች -

ሁለተኛው የዓለም ጦርነት World War II  
211-212፥ 219-220፥ 226-227፥  
241-243

የሉተራን ሥራ Lutheran work  
117፥ 216፥ 231፥ 233፥ 244

የሕክምና ሥራ Medical work 175፥  
199፥ 219-220፥ 233

የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም  
Bible translation 31፥ 47፥ 112፥  
140፥ 183፥ 190፥ 198-199

የመቶዲስት ሥራ Methodist work  
88-89፥ 93፥ 97፥ 99፥ 104-105፥  
110-111፥ 114-115፥ 117፥  
134-135፥ 155-159፥ 161-162፥  
164፥ 173-174፥ 177፥ 179፥ 181፥  
183፥ 188፥ 192፥ 206-207፥ 233

መንፈሳዊ እንቅስቃሴ  
Revival movement 238-239፥ 244  
መካከለኛው ምዕራብ አፍሪካ

West Central Africa 139-142፥  
167-176፥ 215-221

ሙስሊም Islam 27፥ 33-37፥ 39፥  
41-42፥ 49-54፥ 154፥ 165-166፥  
197፥ 244፥ 247

ምሥራቅ አፍሪካ East Africa 57-59፥  
71-72፥ 129-137፥ 230-245

ምዕራብ አፍሪካ West Africa 51-54፥  
79-81፥ 88-89፥ 96-118፥  
153-166፥ 204-214

ሞኖፎሳይታዊነት Monophysitism  
23-26፥ 30

የሞራቪያን ሥራ Moravian work 78፥  
89፥ 92-93፥ 186-187፥ 235

ሥነ-ጽሑፍ Literature 212-213፥ 244  
ራዲዮ radio 212-213፥ 244

የሰባተኛው ቀን አድቬንቲስት  
Seventh Day Adventist  
162፥ 182-183፥ 217

የሰሜን አፍሪካ ቤተ ክርስቲያን  
North African church 16-27  
ቅኝ አገዛዝ Colonialism 66-72፥

94-95፥ 116፥ 143-152፥ 160፥  
167፥ 178፥ 197፥ 201-203

የቢዛንታይን አብያተ ክርስቲያን  
Byzantine churches 25፥ 27፥ 31፥  
35

ባርነት slavery 82-85፥ 89፥ 96-97፥  
106፥ 116፥ 122-124፥ 134፥ 188

የባፕቲስት ሥራ Baptist work 87-88፥  
111፥ 139፥ 167-178፥ 173፥ 175፥  
183፥ 215-217፥ 225

ትምህርት Education 142፥ 162፥  
175፥ 182-183፥ 199፥ 207-208፥  
211-212፥ 219፥ 221፥ 228፥  
231-232

ነጻ አብያተ ክርስቲያን  
Independent churches 180፥ 209፥  
218፥ 226-227፥ 243

የካቶሊካውያን ሥራ Catholic work  
25፥ 68-72፥ 74-75፥ 133-134፥  
136-137፥ 139-141፥ 142፥ 154፥  
163-164፥ 169፥ 171፥ 178፥  
180-183፥ 188፥ 192-194፥  
196-197፥ 217-218፥ 232-233

የኬልቄዶን መግክርት  
Council of Chalcedon 23-24  
የክርስቲያኖች መግክርት

Christian Councils 210-211፥  
220፥ 227-228፥ 235፥ 243-244

የኮፕቲክ ቤተ ክርስቲያን Coptic church  
25-27፥ 30-31፥ 35፥ 37፥ 41፥ 44፥  
47-48፥ 73-74፥ 137፥ 196፥ 221፥  
247

አንደኛው የዓለም ጦርነት World War I  
205-206፥ 215-216፥ 223-224፥  
230-231

የአፍሪካ ሚስዮናዊ ማኅበሮች African  
mission societies 214፥ 242  
“የኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያን”

“Ethiopian churches” 180፥ 226  
የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን ሥራ Church  
of England 104፥ 116፥ 155-156፥

|                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 164፥ 181-183፥ 194፥ 206፥ 218፥<br>233፥ 241-242፥ 247-248<br>የእግዚአብሔር ጉባኤ ቤተ ክርስቲያን ሥራ<br>Assemblies of God work<br>192፥ 217<br>የዩጋንዳ ሰማዕታት<br>Uganda Martyrs 194-195<br>ዳናተሳውያን Donatists 22፥ 47<br>የግርዘት ውዝግብ<br>circumcision crisis 235-238 | ጽዮናውያን አብያተ ክርስቲያን<br>Zionist churches 226-227<br>ፕሬስቢቴሪያን ቤተ ክርስቲያን ሥራ<br>Presbyterian church 112፥<br>141፥ 164፥ 169-170፥ 182፥<br>208-209፥ 215፥ 225፥ 241<br>የፖለቲካ ነጻነት Political independence<br>246<br>የፖርቱጋል ተጽዕኖ<br>Portuguese influence 66-75፥ 175 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## የጎሳ ስሞች

|        |              |       |             |
|--------|--------------|-------|-------------|
| ሃፍሲድ   | Hafsid 50    | ንጉኒ   | Nguni 55    |
| ኔሬር    | Herero 178   | ኖባዴኢ  | Nobadae 31  |
| ሆቴንቶት  | Hottentot 77 | አካምባ  | Akamba 59   |
| ሉላ     | Luo 59       | አልዋሂድ | al-Wahid 50 |
| ሐውሳ    | Hausa 53     | አሎዳይ  | Alodae 31   |
| ማኮሪይት  | Makorite 31  | አሻንቲ  | Ashanti 84  |
| ማምሊክ   | Mameluk 50   | ኢቦ    | Ibo 109     |
| ማንዲንካ  | Mandinka 51  | አቫምቦ  | Ovambo 177  |
| ማሳይ    | Masai 131    | ኦዮ    | Oyo 84      |
| ሞሩ     | Moru 239     | ኩኩዩ   | Kikuyu 59   |
| ሱሶ     | Suso 88      | ካምባ   | Kamba 131   |
| ሳኦዲያኖች | Saadians 63  | ክሩ    | Kru 160     |
| ሻንጋን   | Shangaan 191 | ዋታሲድ  | Wattasid 50 |
| ሾና     | Shona 55     | ዋቱሲ   | Watusi 247  |
| በርበር   | Berber 10    | ዙሉ    | Zulu 55     |
| ቡሽሜን   | Bushmen 94   | ዞሳ    | Xhosa 55    |
| ባጋንዳ   | Baganda 195  | ዮሩባ   | Yoruba 106  |
| ባሁቱ    | Bahutu 247   | ዳሆሜ   | Dahomean 84 |
| ባንቱ    | Bantu 11     | ግሪቦ   | Grebo 159   |
| ቦር     | Boer 95      | ግሪኳ   | Griqua 92   |
| ቴምቡስ   | Tembus 55    | ፈንግ   | Fung 40     |
| ችዌዚ    | Chwezi 59    | ፓንዶ   | Pondos 55   |
| ኒንጌ    | Ngoni 126    | ቫንድሎች | Vandals 24  |
| ናይሎት   | Nilote 58    |       |             |

# >> ከአሳታሚው ማስታወሻ <<

የአፍሪካ ታሪክን በምናጠናበት ጊዜ የአገሮች ስሞች በየጊዜው መቀየራቸው ለጥናቱ ችግር የሚሆንበት ጊዜ አለ። ይህን ችግር ለማቃለል በመጽሐፉ ውስጥ በካርታ ላይ የተጠቀሱት አንዳንድ የአፍሪካ አገሮች ስሞች በ65 ዓመታት ጊዜ ውስጥ ያሳዩትን የስም ለውጥ በማንጸጸር በሰንጠረዥ ላይ አቅርበናል። ይህ ሰንጠረዥ ለአሳታሚው መጽሐፉን በማሳተም ረገድ እንደጠቀመ ሁሉ ለአንባቢያችንም ጥቅም ይሰጣል ብለን እንገምታለን።

## ሰሜን

| 1935  | 1971  | 1980  | 1998  |
|-------|-------|-------|-------|
| ሞሮኮ   | ሞሮኮ   | ሞሮኮ   | ሞሮኮ   |
| አልጄሪያ | አልጄሪያ | አልጄሪያ | አልጄሪያ |
| ቱኒዚያ  | ቱኒዚያ  | ቱኒዚያ  | ቱኒዚያ  |
| ሊብያ   | ሊብያ   | ሊብያ   | ሊብያ   |
| ግብፅ   | ግብፅ   | ግብፅ   | ግብፅ   |

## ምሥራቅ

|                  |              |       |       |
|------------------|--------------|-------|-------|
| ኢትዮጵያ            | ኢትዮጵያ        | ኢትዮጵያ | ኢትዮጵያ |
| ኤርትራ             | ኢትዮጵያ        | ኢትዮጵያ | ኤርትራ  |
| የሊቢያን ሱማሊያ       | ሱማሊያ         | ሱማሊያ  | ሱማሊያ  |
| የእንግሊዝ ሱማሊያ      |              |       |       |
| የፈረንሳይ ሱማሊያ      |              |       |       |
| ኬንያ              | የአፋርና ኢሳ ግዛት | ጅቡቲ   | ጅቡቲ   |
| የአንግሎ-ኢጂፕሽያን ሱዳን | ሱዳን          | ሱዳን   | ሱዳን   |
| ታንጋኒካ            | ታንዛንያ        | ታንዛንያ | ታንዛንያ |
| ዩጋንዳ             | ዩጋንዳ         | ዩጋንዳ  | ዩጋንዳ  |

## ማዕከላዊ

|                    |                  |                  |                    |
|--------------------|------------------|------------------|--------------------|
| የቤልጂየ ጆንጎ          | ቡሩንዲ             | ቡሩንዲ             | ቡሩንዲ               |
|                    | ሩዋንዳ             | ሩዋንዳ             | ሩዋንዳ               |
|                    | ኮንጎ (ኬንጂካ)       | ዛየር              | የኮንጎ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ |
| የፈረንሳይ ኢኳቶሪያል አፍሪካ | መካከለኛ አፍሪካ ሪፐብሊክ | መካከለኛ አፍሪካ ሪፐብሊክ | መካከለኛ አፍሪካ ሪፐብሊክ   |
|                    | ካሜሩን             | ካሜሩን             | ካሜሩን               |
|                    | ጋቦን              | ጋቦን              | ጋቦን                |
|                    | ቻድ               | ቻድ               | ቻድ                 |
|                    | ኮንጎ(ብራዛቪል)       | ኮንጎ(ብራዛቪል)       | ኮንጎ(ብራዛቪል)         |
| ሪዮ ሙኒ              | ሪዮ ሙኒ            | ሪዮ ሙኒ            | ኢኳቶሪያል ጊኒ          |

## ደቡብ

| 1935          | 1971                   | 1980       | 1998     |
|---------------|------------------------|------------|----------|
| ደቡብ አፍሪካ      | ደቡብ አፍሪካ               | ደቡብ አፍሪካ   | ደቡብ አፍሪካ |
| ትራንስቫል        | --                     | --         | --       |
| ነታል           | --                     | --         | --       |
| አሬንጅ ፍሪ       | --                     | --         | --       |
| ስቴት           | --                     | --         | --       |
| ደቡብ ሮዴዥያ      | ሮዴዥያ                   | ዝምባብዌ-ሮዴዥያ | ዝምባብዌ    |
| ሰሜን ሮዴዥያ      | ዛምቢያ                   | ዛምቢያ       | ዛምቢያ     |
| አንጎላ          | አንጎላ                   | አንጎላ       | አንጎላ     |
| ኒያሳላንድ        | ማላዊ                    | ማላዊ        | ማላዊ      |
| ሞዛምቢክ         | ሞዛምቢክ                  | ሞዛምቢክ      | ሞዛምቢክ    |
| ባሱቶላንድ        | ሌሶቶ                    | ሌሶቶ        | ሌሶቶ      |
| ደቡብ ምዕራብ አፍሪካ | ናሚቢያ                   | ናሚቢያ       | ናሚቢያ     |
| ቤቼዋናላንድ       | ቦትስዋና                  | ቦትስዋና      | ቦትስዋና    |
| ማዳጋስካር        | የማላጋሲ ሪፐብሊክ<br>/ማዳጋስካር | ማዳጋስካር     | ማዳጋስካር   |
| ስዋዚላንድ        | ስዋዚላንድ                 | ስዋዚላንድ     | ስዋዚላንድ   |

## ምዕራብ

| የፈረንሳይ<br>ምዕራብ<br>አፍሪካ | ቶጎ         | ቶጎ        | ቶጎ        |
|------------------------|------------|-----------|-----------|
|                        | አይቮሪኮስት    | አይቮሪኮስት   | ኮት ዲቯዋር   |
|                        | ሞሪታኒያ      | ሞሪታኒያ     | ሞሪታኒያ     |
|                        | ዳሆሜ        | ቤኒን       | ቤኒን       |
|                        | ሴኔጋል       | ሴኔጋል      | ሴኔጋል      |
|                        | ናይጆር       | ናይጆር      | ናይጆር      |
|                        | የላይኛው ቮልታ  | የላይኛው ቮልታ | ቡርኪና ፋሶ   |
|                        | ማሊ         | ማሊ        | ማሊ        |
|                        | ጊኒ         | ጊኒ        | ጊኒ        |
| ሪዮ ዲ አሮ                | የእስፔይን ሳሐራ | ሞሮኮ       | ምዕራባዊ ሳሐራ |
| የፓርቱጋል ጊኒ              | የፓርቱጋል ጊኒ  | ጊኒ ቢሳው    | ጊኒ ቢሳው    |
| ጋምቢያ                   | ጋምቢያ       | ጋምቢያ      | ጋምቢያ      |
| ጎልድኮስት                 | ጋና         | ጋና        | ጋና        |
| ላይቤሪያ                  | ላይቤሪያ      | ላይቤሪያ     | ላይቤሪያ     |
| ናይጆሪያ                  | ናይጆሪያ      | ናይጆሪያ     | ናይጆሪያ     |
| ሴራሊዮን                  | ሴራሊዮን      | ሴራሊዮን     | ሴራሊዮን     |